

Aanvullend veldonderzoek

Moordrechtboog

Onderzoek naar aanwezige (biotopen van) zwaarder beschermde soorten op het tracé van de Moordrechtboog

Definitief

Provincie Zuid-Holland

Grontmij Nederland B.V.
Houten, 5 oktober 2010

Verantwoording

Titel : Aanvullend veldonderzoek Moordrechtboog

Subtitel : Onderzoek naar aanwezige (biotopen van) zwaarder beschermde soorten op het tracé van de Moordrechtboog

Projectnummer : 279285

Referentienummer : 13/99100269/CD

Revisie : D

Datum : 5 oktober 2010

Auteur(s) : mr. A.H. Tuitert

E-mail adres : daniel.tuitert@grontmij.nl

Gecontroleerd door : ir. C.F. van Duin

Paraaf gecontroleerd :

Goedgekeurd door : drs. R.J. Jonker

Paraaf goedgekeurd :

Contact : De Molen 48
3994 DB Houten
Postbus 119
3990 DC Houten
T +31 30 634 47 00
F +31 30 637 94 15
www.grontmij.nl

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
1.1	Aanleiding	4
1.2	Werkwijze	4
1.3	Plangebied	4
2	Resultaten veldonderzoek	6
2.1	Ringslang	6
2.2	Waterspitsmuis	6
2.3	Meervleermuis	6
2.4	Rugstreeppad	6
2.5	Kleine modderkruiper	7
2.6	Bittervoorn	7
2.7	Platte schijfhoren	7
2.8	Andere ontheffingsplichtige soorten	8
3	Conclusies	9

Bijlage 1: Overzicht potentieel leefgebied ringslang

Bijlage 2: Overzicht broedplaats sperwer

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

In het MER Moordrechtboog zijn van verschillende alternatieven/varianten de gevolgen voor natuur onderzocht (Grontmij, 2010). Voor het inpassingsplan is echter aanvullende informatie gewenst over het voorkomen van zwaarder beschermde soorten op het voorkeustracé van de Moordrechtboog om de vraag te kunnen beantwoorden of een ontheffing op grond van artikel 75 Flora- en faunawet noodzakelijk is voor deze soorten en of deze ontheffing verleenbaar wordt geacht.

De zwaarder beschermde soorten waarvan in het MER op basis van bestaande bronnen het voorkomen in het plangebied niet kon worden uitgesloten zijn:

▪ Ringslang	▪ Bittervoorn
▪ Waterspitsmuis	▪ Kleine modderkruiper
▪ Meervleermuis	▪ Platte schijfhoorn
▪ Rugstreeppad	

Ten aanzien van deze soorten is door een ecologisch deskundige van Grontmij nader veldonderzoek uitgevoerd om de aanwezigheid van geschikt leefgebied voor de betreffende soorten te kunnen vaststellen. Dit rapport bevat de uitkomsten van dit onderzoek.

1.2 Werkwijze

Het veldonderzoek heeft plaatsgevonden op 23 en 24 september 2010. Door een ervaren eco-loog is gekeken naar de aanwezigheid van geschikt leefgebied voor zwaarder beschermde soorten in het plangebied.

1.3 Plangebied

Het plangebied bestaat overwegend uit intensief beheerde graslanden ten behoeve van veeteelt en enkele maïsakkers. Langs de rijkswegen A12 en A20 bevinden zich enkele bosjes en bomenrijen. Ter hoogte van de Zuidelijke dwarsweg en de Vijfde Tochtweg worden enkele percelen met woningen en boerderijen doorkruist.

Foto 1 graslanden ten behoeve van veeteelt ten noorden van de A12

Foto 2 Graslanden ten behoeve van veeteelt en bouwland ten behoeve van maïsteelt langs de Vijfde Tochtweg

2 Resultaten veldonderzoek

2.1 Ringslang

De ringslang is in Nederland vooral gebonden aan het water in veen- en riviergebieden. Ringslangen houden zich bij voorkeur op in overgangssituaties, waar naast gelegenheid om te zonnen ook voldoende schuilplaatsen aanwezig zijn.

In de omgeving van het plangebied is een broedhoop bekend van de ringslang op een perceel aan de Middelweg. Ook verder weg in het natuurgebied 't Weegje en langs de Oostringdijk bij Moordrecht zijn broedhopen van de ringslang bekend. Tijdens het veldonderzoek zijn in het plangebied zelf geen broedhopen van de ringslang aangetroffen. Het plangebied bevat ook geen extensief beheerde graslanden met ruigtes of griendbosjes waarin ringslangen zouden kunnen voorkomen. Alleen in het veenweidedeel tussen de Zuidelijke dwarsweg en de A12 is potentieel leefgebied voor de ringslang aanwezig (zie bijlage 1). Ook hier zijn echter geen (broedhopen van) ringslangen aangetroffen tijdens het veldbezoek.

2.2 Waterspitsmuis

De waterspitsmuis komt voor in en langs schoon, niet te voedselrijk, vrij snel stromend tot stilstaand water met een behoorlijk ontwikkelde watervegetatie en ruig begroeide oevers. Hij komt voor bij beken, rivieren, sloten, plassen en daar waar grondwater opwelt.

Het voorkomen van de waterspitsmuis in de Zuidplaspolder is bekend, met name in de veenweidegebieden in het zuiden en westen van de Zuidplaspolder en rond 't Weegje. De bodem in het plangebied bestaat voornamelijk uit kattenklei en in mindere mate uit zeeklei. De watergangen zijn overwegend sterk geëutrofeerd door de aanwezigheid van boerderijen en maïsakkers in het plangebied. Het wateroppervlak van de watergangen is veelal bedekt met kroos of kroosvarens. De oevers van de watergangen in het plangebied zijn overwegend stijl en veelal onbegroeid. Specifiek biotoop van de waterspitsmuis is in het plangebied niet aanwezig. Alleen in het deel van het plangebied ten noorden van de A12 bevatten enkele watergangen een rijkere oeverbegroeiing, maar ook hier is als gevolg van bemesting de waterkwaliteit onvoldoende voor het voorkomen van de waterspitsmuis. De soort wordt derhalve als afwezig beschouwd in het plangebied.

2.3 Meervleermuis

De meervleermuis is een overwegend gebouw bewonende soort die foerageert boven (groot) open water als meren, plassen, rivieren en kanalen. Foeragerende meervleermuizen zijn echter ook waargenomen boven kleinere watergangen in de nattere delen van veenweidegebieden.

In Waddinxveen is een grote kraamkolonie van de soort bekend. Foeragerende dieren zijn waargenomen in grote delen van de Zuidplaspolder. In het plangebied zijn geen kraamkolonies van de meervleermuis aanwezig en bevindt zich geen specifiek leefgebied voor de meervleermuis in de vorm van extensief beheerde natte veenweidelanden. Het plangebied bestaat overwegend uit intensief beheerde graslanden en maïsakkers. De Vijfde Tocht wordt ten zuiden van het plangebied door meervleermuizen gebruikt als vliegroute en foerageergebied, maar ter hoogte van het plangebied wordt deze watergang smaller en zijn er diverse obstakels boven het water aanwezig bij de woningen langs de Vijfde Tochtweg.

2.4 Rugstreeppad

De rugstreeppad leeft vooral in open terrein waar de bodem en vegetatie regelmatig veranderingen ondergaan, bij voorkeur op droge en losgrondige bodems die snel opwarmen.

Dit kunnen duin- en heidegebieden zijn of uiterwaarden en geaccidenteerde, door mensen beïnvloede terreinen zoals oude klei afgravingen, verlaten zandgroeven, met zand opgespoten terreinen in haven- en industriegebieden en afgeplagde terreinen. De rugstreeppad is verder ook bekend van de polders in Noord- en Zuid-Holland.

De dichtstbijzijnde vindplaatsen van de rugstreeppad bevinden zich bij het Distripark A12 en het akkerbouwgebied rond Zevenhuizen. Uit het plangebied zijn geen waarnemingen bekend. Het tracé van de Moordrechtboog is tijdens het veldonderzoek onderzocht op aanwezigheid van geschikt biotoop voor de rugstreeppad. Er zijn geen geschikte overwinteringsplaatsen in het plangebied aanwezig en de watergangen in het plangebied zijn niet bijzonder geschikt als voortplantingswater. Rugstreeppadden zijn slechte zwemmers en verblijven daarom het liefst in ondiepe wateren of watergangen met flauwe oevers en een rijke waterbegroeiing. Dergelijke watergangen zijn in het plangebied niet aanwezig.

2.5 Kleine modderkruiper

Kleine modderkruipers worden aangetroffen in sloten, beken, rivierarmen en meren. De ideale habitat ligt in stilstaande en langzaam stromende wateren. In zandige tot modderige bodems zoekt de kleine modderkruiper met zijn kleine bekopening naar kleine diertjes als kreeftjes en insectenlarven of naar organische resten. Het afzetten van de eieren gebeurt bij voorkeur op kale, zandige bodem. In het veenweidegebied worden kleine modderkruipers ook aangetroffen in bredere poldersloten. Dit zijn doorgaans oudere dieren; jonge dieren hebben een voorkeur voor smallere sloten met ondiepe oeverzones.

De kleine modderkruiper komt in de gehele Zuidplaspolder voor. Ook uit het plangebied zijn waarnemingen van de soort bekend. Een deel van de watergangen in het plangebied is geschikt als leefgebied voor de kleine modderkruiper. Voor de aanleg van de Moordrechtboog zullen enkele van deze watergangen (gedeeltelijk) worden gedempt. In de omgeving blijft echter voldoende leefgebied voor de soort aanwezig. Door toepassing van mitigerende maatregelen hoeft de gunstige staat van instandhouding van de soort niet in gevaar te komen.

2.6 Bittervoorn

De bittervoorn wordt aangetroffen in stilstaand of langzaam stromend water boven een niet te weke bodem, zoals in sloten, plassen en vijvers. Verder is een goed ontwikkelde onderwatervegetatie vereist, die beschutting geeft aan de jonge vissen. In stromend water kan de bittervoorn in de oeverzone worden aangetroffen.

De bittervoorn komt in de gehele Zuidplaspolder voor, zij het in kleine aantallen. Ook uit het plangebied is een waarneming van de soort bekend in de Vijfde Tocht. Naast de Vijfde Tocht is ook de watergang langs de Zuidelijke dwarsweg geschikt als leefgebied voor de bittervoorn. De kleinere watergangen tussen de kavels zijn minder geschikt als leefgebied voor de bittervoorn vanwege het ontbreken van een rijke watervegetatie. Waarschijnlijk wordt de Moordrechtboog door middel van duikers over de Vijfde Tocht en de watergang langs de Zuidelijke dwarsweg aangelegd. Deze duikers dienen een breedteprofiel te hebben die overeen komt met de breedte van de watergang waarin ze worden aangelegd en boven het wateroppervlak dient minimaal 1 meter vrije ruimte te zijn. Door toepassing van mitigerende maatregelen hoeft de gunstige staat van instandhouding van de soort niet in gevaar te komen.

2.7 Platte schijfhoren

De platte schijfhoren heeft een voorkeur voor helder, stilstaand of zeer zwakstromend water met een rijke plantengroei. De trefkans is het grootst als zowel ondergedoken vaatplanten, draadalg, als planten met drijvende bladeren aanwezig zijn. Er lijkt een zekere voorkeur voor veenbodems te bestaan, ten opzichte van zand- en kleibodems. De soort leeft zowel in grote plassen en meren als in smalle sloten. Het water mag niet te voedselrijk zijn, terwijl ook anderszins ionenrijk water wordt gemeden; zo komt de soort niet voor in brakke wateren. Ook mogen de wateren niet periodiek droogvallen.

Waarnemingen van de platte schijfhoren zijn bekend uit het veenweidegebied in de Zuidplaspolder. De bodem in het plangebied bestaat voornamelijk uit katteklei en in mindere mate uit zeeklei. De watergangen zijn overwegend sterk geëutrofeerd door de aanwezigheid van boerderijen en maïsakkers in het plangebied. Het wateroppervlak van de watergangen is veelal bedekt met kroos of kroosvarens. Specifiek biotoop voor de platte schijfhoren is in het plangebied niet aanwezig.

2.8 Andere ontheffingsplichtige soorten

Tijdens het veldonderzoek is eveneens gekeken naar het mogelijk voorkomen van andere ontheffingsplichtige soorten, zoals vogels met een jaarrond beschermde vaste rust- en verblijfplaats. In de bomen ter hoogte van het tracé zijn geen spechtenholen aangetroffen. Ook werden geen nesten van de buizerd aangetroffen. Wel is een sperwernest aangetroffen in de bosschage langs de A12 ter hoogte van de Zuidelijke dwarsweg (zie bijlage 2). Het dichtstbijzijnde territorium van de steenuil bevindt zich aan de Bredeweg ten westen van het plangebied. In het plangebied zelf zijn geen territoria van steenuilen aanwezig.

In de mogelijk te slopen woningen/boerderijen zouden vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuissoorten als gewone dwergvleermuis en laatvlieger aanwezig kunnen zijn. Beide soorten komen algemeen in de omgeving van het plangebied voor.

Andere ontheffingsplichtige soorten zijn niet in het plangebied waargenomen en gezien hun biotoopvoorkeur ook niet te verwachten.

3 Conclusies

Uit het aanvullend veldonderzoek naar het voorkomen van ontheffingsplichtige soorten op het tracé van de Moordrechtboog komt naar voren dat de aanwezigheid van de ringslang, bittervoorn, kleine modderkruiper, gewone dwergvleermuis, laatvlieger en sperwer niet is uit te sluiten. Voor deze soorten geldt dat een ontheffing aangevraagd moet worden op grond van artikel 75 Flora- en faunawet. Rondom het tracé van de Moordrechtboog blijft voldoende geschikt leefgebied voor deze soorten aanwezig om de gunstige staat van instandhouding van de betreffende soorten niet in gevaar te brengen. Tevens zijn er mitigerende maatregelen mogelijk om schade aan soorten zo veel mogelijk te voorkomen. De verwachting is derhalve dat een ontheffing door de minister van LNV kan worden verleend. De Flora- en faunawet staat de uitvoerbaarheid van het inpassingsplan derhalve niet in de weg.

De Flora- en faunawet ontheffing dient verleend te zijn op het moment dat daadwerkelijk verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet worden overtreden (= uitvoeringsfase). In de planfase is nog geen ontheffing nodig, alleen inzicht in de vraag of een ontheffing verleenbaar wordt geacht.

Tabel 1: Overzicht ontheffingsplichtige soorten en verleenbaarheid ontheffing.

Soort	Functie plangebied	Ontheffing verleenbaar?
Ringslang	Foerageergebied	Ja, voldoende foerageergebied in de omgeving en mitigatie mogelijk
Bittervoorn	Leefgebied	Ja, voldoende leefgebied in de omgeving en mitigatie mogelijk
Kleine modderkruiper	Leefgebied	Ja, voldoende leefgebied in de omgeving en mitigatie mogelijk
Gewone dwergvleermuis	Leefgebied, mogelijk vaste rust- en verblijfplaats	Ja, voldoende leefgebied in de omgeving en mitigatie mogelijk
Laatvlieger	Leefgebied, mogelijk vaste rust- en verblijfplaats	Ja, voldoende leefgebied in de omgeving en mitigatie mogelijk
Sperwer	Vaste rust- en verblijfplaats, leefgebied	Ja, voldoende leefgebied in de omgeving en mitigatie mogelijk

Bijlage 1

Overzicht potentieel leefgebied ringslang

Overzicht potentieel leefgebied ringslang (rood gearceerd) in en rond het plangebied

